

1940-1944 : Ένα μικρό χρονικό (Πόλεμος, Κατοχή-Αντίσταση, Απελευθέρωση)

1936.

Στην Ελλάδα επιβάλλεται η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου του Ιωάννη Μεταξά. Τα κόμματα τίθενται εκτός νόμου, η αστυνομία και οι υπηρεσίες της ασφάλειας οργανώνονται κατά τα φασιστικά πρότυπα. Επιβάλλεται αυστηρή λογοκρισία και η χώρα βυθίζεται σε πρωτοφανή σκοταδισμό. Στρατόπεδα συγκέντρωσης, κατάργηση πολιτικών ελευθεριών, συστηματική καταδίωξη όλων των διαφωνούντων, εξορίες. Αλλά και οργανώσεις νεολαίας, τύπος και δημόσιοι εορτασμοί που υμνούν το καθεστώς και τον αρχηγό του. Ένα τοπίο που δεν απέχει από αυτό των άλλων φασιστικών καθεστώτων.

Μετά την κατάληψη της Αλβανίας η Ιταλία δείχνει τα δόντια της στην Ελλάδα. Η πρώτη πρόκληση έρχεται τον Δεκαπενταύγουστο του 1940, στην Τήνο: τορπιλίζεται απροειδοποίητα, την ώρα της μεγάλης γιορτής, η φρεγάτα «Ελλη».

Όσο κι αν το Μεταξικό καθεστώς προσπαθεί να κρύψει τους πραγματικούς ενόχους, όλοι γνωρίζουν πως πίσω από αυτή την άνανδρη πράξη κρύβεται ο Μουσολίνι. Στις 28 Οκτωβρίου του 1940 η Ιταλία στέλνει τηλεσίγραφο με το οποίο ζητά να περάσουν ελεύθερα τα Ιταλικά στρατεύματα από το Ελληνικό έδαφος. Η Ελληνική ουδετερότητα, την οποία επιθυμούσε και ο Μεταξάς και οι Άγγλοι και οι Γερμανοί, γίνεται αδύνατη πια. Ο Ελληνικός λαός παίρνει θέση: ΟΧΙ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ, ΟΧΙ ΣΤΟ ΝΑΖΙΣΜΟ. Ο Ιωάννης Μεταξάς, παρά τη βαθύτερη θέλησή του, υποκύπτει στο μεγαλείο του Ελληνικού λαού και απορρίπτει το τηλεσίγραφο.

Το πρωί της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 ο λαός είναι στο πόδι, το ξεκίνημα για τον πόλεμο μοιάζει με πανηγύρι: Οι γυναίκες και οι μανάδες αποχαιρετάν τους φαντάρους που φεύγουν για το μέτωπο με αποφασισμένοι όλοι μαζί να αγωνιστούν για την ελευθερία της πατρίδας τους, αλλά και ενάντια στο φασισμό.

Ο ελληνικός στρατός όχι μόνο διώχνει τους Ιταλούς από το ελληνικό έδαφος αλλά και προελαύνει μέσα στο Αλβανικό έδαφος απωθώντας τους περισσότερο από 60 χιλιόμετρα από τα ελληνικά σύνορα. Ταυτόχρονα, η ελληνική αεροπορία με μονάχα 115 αεροπλάνα και το ναυτικό, άξιο της παράδοσης, εκτελούν απaráμιλλα το καθήκον τους.

6 Απριλίου 1941.

Η Γερμανία χτυπά την Ελλάδα. Ο ελληνικός στρατός, μετά από ηρωική αντίσταση αναγκάζεται να υποκύψει στην συντριπτική υπεροπλία των Γερμανών. Η στρατιωτική ηγεσία συνθηκολογεί μετά από 18 ημέρες. Η αντίσταση όμως στην Κρήτη κρατά ακόμα ως το Μάιο του 1941 και προκαλεί την καταστροφή εκλεκτών γερμανικών δυνάμεων. Καθυστερεί έτσι η επίθεση του Χίτλερ κατά της Σοβιετικής Ένωσης, πράγμα που συνέβαλε κατά πολύ στην νίκη των Σοβιετικών.

27 Απριλίου 1941.

Οι Γερμανοί εισέρχονται στην πρωτεύουσα. Παρελαύνουν στους έρημους δρόμους κάτω από τα αδιάφορα βλέμματα ελάχιστων διαβατών. Η κατοχή έχει αρχίσει.

Μετά την κατάληψη και της Κρήτης, η Ελλάδα διαμελίζεται ανάμεσα στους Γερμανούς, τους Ιταλούς και τους Βουλγάρους. Η Ελλάδα περιήλθε σε τριπλή κατοχή, αφού διαμοιράστηκε ανάμεσα στους Γερμανούς και τους συμμάχους τους, Ιταλούς και Βουλγάρους. Στη

Βουλγαρία παραχωρήθηκε μια ζώνη ανάμεσα στο Στρυμόνα και το Νέστο, που αργότερα επεκτάθηκε ως την Αλεξανδρούπολη, καθώς και τα νησιά Θάσος και Σαμοθράκη. Οι Γερμανοί κράτησαν τα 2/3 του Έβρου, την κεντρική και ανατολική Μακεδονία, κάποια νησιά του Αιγαίου, την Αττική και την Κρήτη. Στην Ιταλία περιήλθε η υπόλοιπη Ελλάδα.

Στη ζώνη της βουλγαρικής κατοχής, την κατάσταση επιδείνωσαν οι μεθοδικές προσπάθειες αφελληνισμού που επιχείρησαν οι Βούλγαροι, με την καταδίωξη του ελληνικού πληθυσμού (φόντοι, διώξεις κληρικών και δασκάλων, μεταγωγή ανηλίκων στη Βουλγαρία σε καταναγκαστικά έργα, επαχθέστατη φορολογία) και την εγκατάσταση Βουλγάρων εποίκων. Από τα κορυφαία δείγματα της βουλγαρικής θηριωδίας υπήρξαν τα γεγονότα της Δράμας, η ομαδική εκτέλεση από τους Βουλγάρους 3000 πατριωτών στο Δοξάτο και τα άλλα χωριά, προς καταστολή της αυθόρμητης εξέγερσης και κατάλυσης των βουλγαρικών αρχών κατοχής, στις 28 και 29 Σεπτεμβρίου του 1941. Γενικά, η αντίδραση των Μακεδόνων και των Θρακών στην καταπίεση και τον εκβουλαρισμό απαντήθηκε με ωμότητες που ανησύχησαν ακόμα και τη γερμανική διοίκηση.

Κατοχή. Στη γερμανική ζώνη η κατάσταση ήταν εξίσου απελπιστική. Η απομύζηση αγαθών, πόρων και αποθεμάτων της χώρας, που καταδίκασε την οικονομία σε απόλυτο μαρασμό και συνακόλουθα τον πληθυσμό σε θανάσιμη πείνα, η καταστροφή της κάθε λογής υποδομής (συγκοινωνίες, κτίσματα), η απάλειψη κάθε ίχνους ελευθερίας, η τρομοκρατία των κατακτητών, οι φυλακίσεις, οι εκτελέσεις και οι εκτοπίσεις συνέθεσαν την εικόνα της ελληνικής εκδοχής της ναζιστικής νέας τάξης πραγμάτων, προκαλώντας την αντίσταση του ελληνικού λαού. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συνολικός φόρος αίματος του ελληνικού λαού στην περίοδο της Κατοχής τόσο από την πείνα και τις ποικίλες κακουχίες όσο και στο βωμό του απελευθερωτικού αγώνα συνολικά ξεπέρασε, αναλογικά προς τον πληθυσμό της χώρας, τον αντίστοιχο κάθε άλλου λαού της κατεχόμενης Ευρώπης. Στις γωνιές των δρόμων οι ντενεκέδες με τα σκουπίδια περιμένουν όχι το αυτοκίνητο ή μάλλον το κάρο να τους αδειάσει. Περιμένουν τους πεινασμένους ανθρώπους να ψάξουν μέσα να βρουν κάτι φαγώσιμο: λεμονόκουπα, φύλλα κρεμμυδιού...

γιγαντώνεται.

Μπροστά σ' αυτό το άγριο τοπίο της καταστροφής της κοινωνίας ο ελληνικός λαός οργανώνει την αντίστασή του. Πρωτόφαντες μορφές αυτοβοήθειας εμφανίζονται και σε πολλά μέρη τα τοπικά εργατικά κέντρα, οι σύλλογοι των υπαλλήλων και οι επαγγελματίες ενώνουν τις δυνάμεις τους και σχηματίζουν ανεπίσημες «Λαϊκές επιτροπές» με πρωταρχικό στόχο να αποσπάσουν τρόφιμα από τις κατοχικές δυνάμεις και από τις αποστολές του Ερυθρού Σταυρού για να τραφεί ο πληθυσμός. Τα λαϊκά συσσίτια είναι η πρώτη αυθόρμητη αντιστασιακή πράξη.

Τα ολοκαυτώματα στα Καλάβρυτα στον Κάντανο-Χανίων και στο Δίστομο εξαφανίζουν τις περιοχές αυτές από το χάρτη. Στη Δράμα μια εξέγερση πνίγεται στο αίμα από τους Βουλγάρους.

Η αντίσταση όμως του Ελληνικού λαού αντί να κάμπτεται,

στην αντίσταση κατά της ξένης κατοχής, που έλαβε τεράστιες διαστάσεις και ποικίλες μορφές, πήρε μέρος η πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Ο επικός απόηχος του αλβανικού πολέμου από τη μια και η άσκηση συλλογικότητας που αποτέλεσε από την άλλη, ο λιμός, η μαύρη αγορά, η αφόρητη καταπίεση, το κοινό μίσος εναντίον των συνεργατών είχαν από τη μια ριζοσπαστικοποιήσει την κοινή γνώμη και από την άλλη είχαν αμβλύνει πολλές από τις παλιές πολιτικές διακρίσεις μπροστά τώρα στο κοινό αίτημα για απελευθέρωση. Άνθρωποι κάθε ηλικίας, ιδιότητας, κοινωνικής και πολιτικής ένταξης, σε πόλεις και ύπαιθρο μετείχαν στον αγώνα. Πνευματικές προσωπικότητες, καλλιτέχνες και πλήθος άλλων πολιτών, ο καθένας με τον τρόπο του, ανταποκρίθηκαν στα αντιστασιακά κελεύσματα.

Η ανθρωπότητα γλίτωσε τότε από το τρομακτικό όραμα της «Νέας Τάξης Πραγμάτων». Ο πόλεμος και η κατοχή άφησαν πίσω τους χιλιάδες νεκρών και μια χώρα κατεστραμμένη και διαιρεμένη. Σε άλλες χώρες, της απέναντι όχθης άφησε ακόμα πιο ανεξίτηλα σημάδια, εκείνα του πυρηνικού ολέθρου.

Τα παιδιά είναι πάντα οι τραγικές φιγούρες. Γι' αυτά, δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι. Παιδιά της κατοχής, παιδιά του Άουσβιτς, παιδιά της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι, παιδιά ορφανά, παιδιά τρομοκρατημένα.

Υπάρχουν όμως και σήμερα παιδιά του πολέμου. Είναι χρέος όλων μας να λέμε καθημερινά ένα μεγάλο ΟΧΙ στο ρατσισμό και το φασισμό, και ένα μεγάλο ΟΧΙ στον ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ και στην καταστροφή της κοινωνίας και της ανθρωπότητας. Για να βρουν κάποτε όλα τα παιδιά της γης ΕΝΑ ΤΟΠΟ ΧΩΡΙΣ ΠΟΛΕΜΟ.